

УДК 336.7

**Юровський К. П.**

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні

**Сибірцев В. В.**

доктор економічних наук, професор

завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

## **ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ БАНКІВ**

Фінансова стійкість банків є ключовою передумовою стабільності фінансової системи держави та довіри до неї з боку населення (суспільства) та інвесторів. В умовах зростаючої економічної нестабільності, воєнних ризиків та структурних змін у фінансовому секторі забезпечення фінансової стійкості набуває особливого значення для українських банків.

Цифрова трансформація банківського сектору є однією з ключових тенденцій розвитку сучасної фінансової системи. Вона охоплює глибокі зміни у структурі бізнес-процесів, моделі управління ризиками, підходах до обслуговування клієнтів та формуванні доходів. У таких умовах постає актуальне завдання – виявити елементи впливу цифрової трансформації на фінансову стійкість банків, оскільки технологічні зміни безпосередньо впливають на капітал, ліквідність, прибутковість і ризиковість банківської діяльності.

Фінансову стійкість банку ми розглядаємо як здатність банківської установи зберігати стабільність функціонування, фінансову рівновагу, виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, ефективно управляти ризиками та адаптуватися до змін зовнішнього середовища без втрати платоспроможності, ліквідності, прибутковості та репутаційної довіри.

У сучасних умовах на фінансову стійкість банків впливають:

- макроекономічні фактори – інфляція, валютна стабільність, динаміка ВВП, рівень державного боргу, монетарна політика НБУ;
- внутрішньобанківські фактори – структура активів і пасивів, якість кредитного портфеля, рівень диверсифікації ресурсів, політика управління ризиками;
- регуляторні та інституційні фактори – зміни у нормативній базі, підходи НБУ до нагляду й стрес-тестування банків;
- соціально-поведінкові фактори – довіра клієнтів, якість сервісу, репутація банку;
- технологічні фактори – цифровізація банківських процесів, автоматизація ризик-менеджменту, розвиток онлайн-сервісів.

Ключовим фактором впливу на фінансову стійкість банків поряд із достатністю капіталу, ліквідністю активів і пасивів, прибутковістю, якістю кредитного портфеля, структурою ресурсної бази та ризикової політики в сучасних умовах доцільно вважати цифрову трансформацію. Останню ми визначаємо як стратегічний процес впровадження цифрових технологій у всі сфери банківської діяльності з метою підвищення її ефективності, швидкості та гнучкості. Цифрова трансформація банківського сектору України проявляється у впровадженні FinTech-рішень, використанні Big Data, штучного інтелекту, блокчейн-технологій, хмарних сервісів та аналітики даних у режимі реального часу.

Аналіз взаємозв'язку цих двох категорій дозволяє виокремити основні елементи впливу цифрової трансформації на фінансову стійкість банків.

Технологічний вплив на фінансову стійкість включає впровадження інноваційних IT-рішень, автоматизацію процесів, використання штучного інтелекту для аналізу ризиків, управління активами й клієнтською поведінкою. Технологічна модернізація сприяє підвищенню операційної ефективності та скороченню витрат, що позитивно впливає на прибутковість і капітал банку.

Фінансово-аналітичний вплив відбувається шляхом використання великих даних (Big

Data) та аналітики, які дозволяють банкам здійснювати точніший прогноз ліквідності, доходів і ризиків. Це покращує якість управлінських рішень і сприяє зміцненню фінансової стабільності.

Організаційно-управлінський вплив цифрової трансформації змінює організаційну структуру банків, формує нові підходи до корпоративного управління, внутрішнього контролю, комплаєнсу та управління ризиками. Мова йде про зростання ролі фахівців з цифрових технологій та функцій цифрового моніторингу ризиків.

Клієнтський вплив на фінансову стійкість банків стосується формування завдяки цифровим сервісам нової поведінки клієнтів, підвищення вимог до швидкості, зручності та безпеки банківських операцій. Це сприяє розширенню клієнтської бази, зростанню доходів, але водночас вимагає високої технологічної готовності банку.

Ризиковий вплив цифрової трансформації полягає у тому, що поряд із перевагами цифровізація створює ризики: кіберзагрози, втрату даних, технологічні збої.

Саме тому, важливе місце у сукупному впливі цифрової трансформації на фінансову стійкість банків займає регуляторний вплив національних та міжнародних регуляторів, який полягає у запровадженні нових стандартів управління операційними й технологічними ризиками, оновленні систем внутрішнього аудиту, звітності та комплаєнсу, що, безумовно, впливає на фінансові результати діяльності банківських установ. Зокрема, Національний банк України здійснює нагляд за діяльністю банків для сприяння безпеці та фінансовій стабільності банківської системи України. Банківський нагляд надає клієнтам, вкладникам, кредиторам і позичальникам упевненість у тому, що банки стабільно працюють, своєчасно та повністю виконують зобов'язання [1]. Європейське банківське управління (ЕВА) як установа Європейського Союзу забезпечує стабільність та цілісність банківської системи в ЄС. Його ключові функції включають нагляд за банками, розробку єдиних правил та здійснення стрес-тестів для оцінки їхньої стійкості до ринкових шоків [3]. Базельський комітет з банківського нагляду (BCBS) – це міжнародний орган, створений для регулювання банківської діяльності та сприяння стабільності банківської системи у всьому світі. Він розробляє стандарти та принципи ефективного банківського нагляду, які мають на меті забезпечити безпеку, фінансову стабільність та захист інтересів вкладників і кредиторів [2].

Таким чином, цифрова трансформація виступає багатофакторним чинником впливу на фінансову стійкість банків. Її позитивний ефект проявляється через підвищення ефективності, точності фінансового прогнозування, зниження витрат і розвиток клієнтських сервісів. Водночас технологічні ризики та необхідність значних інвестицій у цифрову інфраструктуру можуть зменшувати короткострокову прибутковість банків.

Сукупний вплив зазначених елементів визначає рівень адаптивності банків до цифрових викликів. Для зміцнення фінансової стійкості банків в умовах цифрової економіки доцільно удосконалити систему моніторингу цифрових ризиків та кіберзагроз; застосовувати аналітику на основі штучного інтелекту для прогнозування фінансових показників; впроваджувати інтегровані системи ризик-менеджменту; розвивати цифрову культуру персоналу та навчання з фінансової безпеки; підтримувати прозору комунікацію з клієнтами у цифрових каналах.

Отже, забезпечення фінансової стійкості в умовах цифровізації потребує збалансованої стратегії, яка поєднує інноваційний розвиток, ефективне управління ризиками й дотримання регуляторних вимог.

### Література:

1. Національний банк України. *Офіційний сайт*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision>
2. Сибірцев В. В., Кравченко В. П., Подплетній В. В. Особливості використання цифрових технологій на фінансовому ринку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип.39. С.25-29. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/957>
3. Basel Committee on Banking Supervision. URL: <https://www.bis.org/bcbs/index.htm?m=71>
4. European banking authority. URL: <https://www.eba.europa.eu/homepage>